SZÜLŐK FÓRUMA

Tevékeny vakáció

PÉNZT „CSINÁLNI" (to make money) — így mondják angolul azt, hogy pénzt keresni. És akárhogy tisztelem, szeretem édes anyanyelvünket, ez az angol szószerkezet rokonszenvesebb nekem. Kifejezi — a pénz „keresés"-ének puhaságával, bizonytalanságával szemben, hogy a forint rubel, dollár nem hull le az égből, mint a manna, nem lehet a vágyakozás határtalan útjain úgy rátalálni, mint a mesék szépséges királyasszonyára. Aki hozzá akar jutni, annak *csinálnia, tevékenykednie, tennie* kell érte valamit.

Épp ideje volna, hogy erre az összefüggésre ráébresszük gyermekeinket. Sokat sopánkodunk követelődzéseik miatt. Nyaralásukhoz (utazásukhoz) később kocsivágyuk és lakásigényük teljesítéséhez eleve betervezik, elvárják: kedves szüleik gürcöljék össze, spórolják meg a rávalót. „Az „ősök" megsarcolása — kisebb-nagyobb mértékben — szokássá válik. A középnemzedék egy része, amelyik szereti a munkát, de azért szeretne egy kicsit a maga örömeinek is élni, kénytelenkelletlen hajszolja magát, fogához veri a garast azért, hogy a gyerekek minden kívánságát teljesíthesse. Ebben az értelmetlen és pedagógiailag igen káros áldozatvállalásban egymást licitálják túl a szülők.

A szorgalom kifejlesztésének sokféle útja, módja van. A szülő jó példája magában kevés. Nagyobb hatású, ha otthon folyamatosan számontartják, miként teljesíti a gyerek iskolai kötelezettségeit, állandó feladatokat bíznak rá a háztartás, a családellátás körében, és bevonják a család anyagi terveinek és költségvetési gondjainak a megbeszélésébe. S ha már elmúlt 14 éves, egészséges — és nem kell az őszi javító vizsgára készülnie —. *nagy pedagógiai-pszichológiai haszonnal jár, ha a vakáció egy részében belekóstolhat a kenyérkereső munkába, a „pénzcsinálásba".*

Hangsúlyozandó, hogy *a szünidőnek csak egy részét töltse munkában a gyerek; harminc nap teljes pihenésre mindenképpen szüksége van.* A szakmunkásképzők vagy a szakközépiskolák tanulóit az iskola eleve kötelezi a választott pályájuk szerinti nyári szakmai gyakorlatra, a gimnazistáknak viszont elég hosszú a vakációja. Nekik különösen használ, ha némi tapasztalatot szereznek a fizikai munkáról, a termelés világáról.

Mostanában az iskola a tanév befejezése előtt adja ki a tanulóknak a munkavállalási engedélyeket. Ezzel jelentkezhet a gyerek a választott munkahelyen. Ha még nem töltötte be a tizenhatodik évét, a munkaügyi osztály a szülő írásbeli engedélyét is kéri. Munkaruháról, legtöbbször étkeztetéséről is a vállalat gondoskodik. A dolgozók közössége mindenütt barátságosan fogadja a kis jövevényeket, segíti őket a helytállásban, a jó kapcsolatok kialakításában. De tegyük fel, hogy a gyerek konfliktusokba keveredik — a maga vagy a mások hibájából —, és rossz tapasztalatokat szerez. Még mindig jobb, ha alkalma van a problémákat meglátni, feldolgozni, mintha vitrinben nevelik, s egy mocsoktalanul tiszta világ szemléletét akarják beleplántálni aggályos szülei.

HOL DOLGOZHAT a gyerek vakációban? Ez függ a település kínálta lehetőségektől, a saját érdeklődésétől, hajlamától. Bizonyára szívesen látják jelentkezését a termelőszövetkezetek, az élelmiszeripari üzemek, erdőgazdaságok, a kereskedelem. A budapestiek nagy választékban dúskálhatnak. Hogy csak néhányat említsek közülük:

Az ÁPISZ munkaügyi osztályán arról tájékoztattak, hogy 100 tanulót tudnak foglalkoztatni a vakációban — bolti eladóként. Minden kerületben vannak üzleteik, ezért a lakáshoz legközelebbi munkahelyen alkalmazhatják a jelentkezőket. Az első nyáron 1100 forintot és 20 százalék jutalékot fizetnek, ha másodszor jön vissza hozzájuk a gyerek, már 1200 forint az alapbére, s ingyen kap táskát, füzet- és írószerszámcsomagot.

A Fővárosi Ásványvíz- és Jégipari Vállalat 200—250 fiatalt vár. 1800—2300 forintot fizet. A margitszigeti vagy a pesterzsébeti töltőüzemben alkalmazzák őket gépkiszolgálóként, üvegválogatóként, esetleg üres ládák mozgatására. Két műszakban.

A vendéglátó vállalatok a presszókban, cukrászdákban alkalmaznak tanulókat — süteményt, fagylalt, üdítő ital árusítására, vagy az éttermek konyháin étel-előkészítésre. A 16—17 évesek a jutalékokon kívül mintegy 1550 forintot kereshetnek, a fiatalabbak egy százassal kevesebbet. Két műszakban dolgoznak.

A Fővárosi Kertészeti Vállalatot azért hagytam utoljára a felsorolásban, mert *az kínálja a gyerekeknek a legtöbbet;* egészséges mozgást, remélhetőleg napsütésben, de mindenképpen friss levegőt, természetközelséget. A gyerekek gyomlálnak, kapálnak, gereblyéznek, tömlővel locsolnak, a parkokban, sepregetnek. Akik itt dolgoznak, talán kevésbé szemetelik majd teli szép fővárosunkat, a nyári élményekből, emlékekből *szokásukká válik a környezetvédelem.* Az órabér tizennégy éves kortól 8,50, tizenöttől 10,50, tizenhattól 11,50 forint.

SOKFÉLE HASZNA VAN a gyerekek nyári munkavállalásának. Előnyös a népgazdaságnak, még előnyösebb a gyerekeknek. Új területet nyit az életében, másfajta kapcsolatokba lép az emberekkel, felnőttekkel, mint otthon vagy az iskolában. Nő a felelősségérzete, ügyesedik; önként vállalt munkavégzése közben erősödik akarata, fegyelmezettsége, önbizalma. Olyan fontos készségek, képességek kialakulása gyorsul fel benne — még a legegyszerűbbnek tűnő, de önálló tevékenykedése folyamán is —, mint a helyzetmegítélés, a feladatmegértés, az együttműködés, a problémamegoldás. Megtanulja, hogy a fegyelmezetlenséggel nemcsak másoknak árt, de a saját bérét is megrövidíti. Megtanulja, hogy akik együtt dolgoznak, azoknak szükségképpen törődniük kell egymással; össze kell hangolniuk munkaritmusukat, munkafogásaikat, fel kell osztaniuk a közös feladatokat; hogy a munkatársi előzékenység, a kollegialitás, a segítőkészség kellemes atmoszférát teremt; hogy kínosan vánszorog el a napi 8 óra, ha a restségét, de gyorsan repül az idő, ha a munkakedvét hozza magával.

A gyerek, ha addig jól nevelték, általában helyt tud állni az új környezetben, szokatlan munkaterületen is. Dicsérjük meg érte, hogy átmenetileg felvállalta a felnőttek dolgát és gyarapította a családi jövedelmet is. Mert mindent elrontanak a jóságos szülők, ha a gyerekre bízzák, mire költi a keresetét. Nemegyszer láttam, hogy a kamasz ilyenkor finom cigarettából egy évi készletet vásárol magának, megvacsoráztatja az egész osztályt, hogy valami hóbortra pocsékolódik az a pénz, aminek otthon nagyon is meglenne a helye. Természetesnek kellene tartanunk (bár nem gyakori eset), hogy a gyerek odaadja szüleinek keresetét, s aztán együtt megbeszélik, mennyit költenek ebből rá, mennyit más családtagra. Jobbat tesznek ezzel a gyereknek, mintha „nem nyúlnak a pénzéhez". Erősítik közösségi emberré válását, a családi összetartozás érzését. Közösségben az ember kap is, ad is. A gyerek mindig kap. Egy kis nyári egyenlítésre nem is a szülőnek, de főleg neki van szüksége. El kellene már kezdeni megfékezni a mai, főleg a családban kitenyésztett gyerekönzés növekedését. Például így: ha közös életük költségeit a közös kasszából fedezik, a gyerek keresete se legyen kivétel.

Kisváradi Éva

1 üzenet, 4 észrevétel

Az elsős gyerek üzenőfüzetébe egy megrovó mondatot írt a tanító néni: „Zavarja a munkám!" E rövid mondathoz 4 észrevételt fűzök.

1. Mit tehet ilyenkor a szülő?

Nyomoz: „Mit csináltál? Válaszváltozatok: „Fecsegtem... A Kati nem hagyott békén. Rugdosott, húzta a hajamat és mégis nekem szólt a tanító néni... Izegtem-mozogtam... Leejtettem a színes ceruzámat és zajt ütöttem... Papírgalacsinokkal dobáltam..."

Figyelmeztet: „Ne tedd többé!

Indokol: Mert a tanító néni nem fog szeretni... Mert rossz lesz a bizonyítványod. Mert a szegény tanító néni olyan sokat fáradozik értetek, nem érdemli meg, hogy idegesítsétek.

Büntet: Nem nézheted a tévéfilmet szombaton sem... Nem kapsz zsebpénzt... Egész héten nincs fagyi.

2. A gyereket a tanító néni is figyelmeztette, azért nem szóban, hanem írásban, hogy nagyobb nyomatéka legyen. Akit ekként figyelmeztetnek, egyben büntetik is, megvonják tőle az iskolában szokásos írásbeli dicséretet, netán nem ragasztják a füzetébe, a minden tisztességesen tanulónak és viselkedőnek járó napi őzikét.

3. Miért ez az új stílus? Az egyes szám első személy („Zavarja a munkám!")? Régebben azt írták: „Zavarja az osztály munkáját... Zavarja a közösséget." Még régebben, amikor még nem volt *nevelésközpontú* az iskola, ekként fedték meg a gyereket: „Zavarja a tanítást!"

4. Mi a tanító néni munkája? Elérni azt, hogy ne zavarják a munkáját.

k. j.

MEGJELENT AZ

autó-motor MAGAZIN '79 NYÁR

A tartalomból:

— Levegőből benzin
— Látásélesség vizsga házilag
— Biztonsági Mercedes terroristák ellen
— A legújabb Puch—Mercedes-terepjárók
— A világ leggyilkosabb autóverseny pályája
— Milyenek voltak az ős motorkerékpár műszaki mutatói
— Mire ügyeljünk az autóvásárlásnál
— Keresztrejtvény 12 000 forintos értékű jutalommal

64 oldal

Magyar—csehszlovák közös tájrendezés

Az Aggtelek—Domica üdülőkörzet fejlesztési feladatai

Az ország északkeleti csücskében, a Sajó és a Bódva folyócska között az ország egyik legértékesebb természeti tája helyezkedik el, az Aggteleki-hegység. *Nemzetközi jelentőségét mindenekelőtt hatalmas cseppkőbarlang-rendszere adja,* amely kiterjedését tekintve az elsők között van a világon, s a legszebb, legváltozatosabb cseppkőalakzatok seregét sorakoztatja fel roppant sziklaboltozatai alatt. Az alacsony hegyvidék bokorerdős felszíne ugyanakkor a legsajátosabb karsztjelenségeket nagy gazdagságban mutatja be aránylag kis területen.

Az Aggteleki-hegység *a Gömör—Tornai-karszt magyarországi része;* szervesen kapcsolódik a vele természeti egységet alkotó ún. Szlovák-karszthoz, amely az országhatár túlsó oldalán vonul hosszan és szélesen. A táj legnagyobb cseppkőbarlangjának, a Baradlának egyik ága — a Domica — átnyúlik Csehszlovákiába, s bejáratánál ugyancsak üdülőtelep alakult ki. Mivel Aggtelek és Domica összefügg egymással, a térség rendezési tervműveletei az országhatár mindkét oldalán összehangoltan folynak. A magyar tervtanulmányt a Városépítési Tudományos és Tervező Intézet készítette el, s főbb irányvonalait legutóbbi plenáris ülésén megvitatta az Északmagyarországi Intéző Bizottság.

Védelem

A magyar területrendezési terv szerint az aggteleki üdülőkörzet mintegy 30 000 hektáron 21 települést foglal magába. *A táj lakossága egyre csökken;* a népesség helyben foglalkoztatási lehetőségei nincsenek biztosítva, a munkaképes korban levők fele elingázik. Az idegenforgalmi szempontból felhasználható települések elnéptelenedését azonban *üdülőfaluvá* alakításukkal meg lehet akadályozni. A táj jövőjét érintő alapvető probléma napjainkban mindenképp *a rendkívüli természeti értékek megőrzése, megtartása.*

A Gömör—Tornai-karszt idegenforgalmi szempontból kimagasló vonzerejű látványosság, tudományos értékét tekintve nemzetközi jelentőségű kutatóterület, karsztvize pedig a két szomszédos ország számára elsőrendű fontosságú ásványkincs. Éppen ezért az országhatár két oldalán levő, de egymástól elválaszthatatlan karsztvidék *közös megvédése, sokoldalú hasznosítása* kívánatos.

A tervműveletek során végzett vizsgálatok nyilvánvalóvá tették, hogy *a környezetvédelmi problémák* Aggtelek—Jósvafő térségében összpontosulnak. A Baradla—Domica barlangrendszert és a vidék karsztvízkészletét közvetlen károsodás fenyegeti, részben a települések és idegenforgalmi létesítmények szennyvizei, részben pedig a talajerózióval bemosódó természetes és vegyi szennyező anyagok révén. Az aggteleki idegenforgalmi központ fogadó létesítményeinek közművesítése nem megfelelő. A szennyvíznek a barlangrendszerrel összefüggő víznyelőkbe vezetése — még tisztítás esetén is — megengedhetetlen, épp ezért a karsztvízkészlet védelme érdekében haladéktalanul meg kell oldani a tisztított szennyvizeknek a Jósva-patakba vezetését. Aggtelek és Jósvafő község csatornahálózatát ki kell építeni, az aggteleki szennyvíztisztítótelep bővítése mellett feltétlenül szükséges Jósvafő alatt is szennyvíz-tisztítótelep létesítése.

A mezőgazdaság és a kőbányászat

A barlangrendszer vízgyűjtőterületén, különösképpen a víznyelők közelében meg kell kötni a talajt, meg kell fékezni az erózIót. Az utóbbi évtizedekben, különösen Csehszlovákia területén, a vízgyűjtő rétjeit feltörték és szántóföldi művelésre tették át, ennek következtében nagymértékben meggyorsult *a talajbemosódás a barlangjáratokba.* Közvetlen károsodást okoznak a víznyelők környezetében folytatott mezőgazdasági művelés következtében bejutó vegyi anyagok, műtrágyák és mérgek is. A további veszélyeztetés megakadályozása érdekében ezeken a — viszonylag nem nagy kiterjedésű — területeken meg kell szüntetni a mezőgazdasági termelést, s erdő- vagy gyeptelepítéssel pótolni. Az ÉIB ülésén nyomatékosan hangsúlyozták, hogy minden környezetvédő intézkedés megtervezésében és végrehajtásában az illetékes csehszlovák szervekkel *egységesen és összehangoltan* kell eljárni.

Igen nagymértékű károsodást okoznak a karsztvidék felszíni bányászattal művelt *mészkőbányái.* Korlátozásuk, fokozatos felszámolásuk *elsődleges természetvédelmi feladat.* Különösen gyors és hatékony védelmet igényel a Tornaszentandrás és Bódvarákó határában levő *Esztramos*-hegy belsejében függőlegesen „szivacsszerűen" kialakult különleges barlangrendszer, amely *földtani szempontból egyedülálló.* Jégkorszak előtti felszíni agyaggal kitöltött hasadékaiban, üregeiben igen ritka ősállatfajok csontjai maradtak fenn, ezeket a lelőhelyeket a nemzetközi szaktudomány is számont tartja. A hegyen jelenleg mészkőbányászat folyik, amely megsemmisüléssel fenyegeti a páratlan természeti értékeket rejtő Esztramost. Megmentése elsőrendű természetvédelmi feladat, s egyáltalán nem megoldhatatlan, hiszen az ott bányászott mészkő a közelben másutt is megtalálható.

A nagymértékben megnövekedett idegenforgalom okozta károsodások is figyelemre méltóak. Az aggteleki barlangbejárat egyoldalú igénybevétele miatt sűrűn indított látogatócsoportok a barlangszakaszok folyamatos megvilágítását igénylik, s ez *a cseppkőképződmények elalgásodása* révén helyreállíthatatlan károkat okozhat. A barlanglátogató-idegenforgalomnak *a különböző bejáratok közötti arányosabb megosztása* elengedhetetlen. Mindenekelőtt a Vörös-tói bejárat fejlesztendő; itt elsősorban idegenforgalmi irodára, vendéglátóhelyre és parkolóbővítésre van szükség.

További lehetőségek

Az aggteleki üdülőterület távlati idénynapi idegenforgalmi-üdülési létszámát 20 000 főre teszi a terv. Az Aggtelek—Jósvafő közvetlen térségében azonban a természeti értékek károsodása nélkül mindössze napi 5000 látogató fogadható, a további 15 000 fő részére tehát egyéb lehetőségeket kell feltárni. E célból a terv kemping telepítését javasolja Jósvafő és Szinpetri között, ez elősegítené *a Baradla-barlang jelenleg kevésbé látogatott bejáratainak igénybevételét.* További idegenforgalmi adottságok bekapcsolásával — mint amilyen a *szelcepusztai parkerdő, a Rakacai-tó* melletti üdülési, fürdőzési lehetőség megteremtése, *új barlangoknak a látogatók előtti megnyitása* — a tömegek egy részét el lehet vonni Aggtelek-Jósvafő közvetlen környékéről. A *Rétpataki tározó* létrehozása után az ide javasolt táborozó központ elsősorban az ifjúsági turizmust szolgálná; a gyalogos turisták, illetve a gépkocsival érkező természetjárók részére *Szögliget falucska közelében turistabázist* jelöl ki a terv. A karsztvidékre áramlás fő hajtóereje természetesen a jövőben is a barlangrendszer föld alatti látnivalóinak vonzása lesz, az idegenforgalmi alközpontok kialakítása elsősorban a karsztvidéken való tartózkodás időtartamának megnyújtását szolgálja.

További zsúfoltságcsökkentő tényezőként vette figyelembe a tervtanulmány *a Béke-barlang idegenforgalmi hasznosítását,* a látogatóforgalom lebonyolítása feltételeinek megteremtésével. A tartós üdülés, a gyógyüdülés céljait szolgálná a *Szabadság-barlang környékén kialakítandó üdülőbázis* és *gyógyszanatórium létesítése Jósvafőn* a Béke-barlang mellett. Minden lehetőség megvan Jósvafő, Égerszög, Tornakápolna, Teresztenye, Szőlősardó és Varbóc *üdülőfaluvá fejlesztésére.* Az aggtelek—jósvafői útból Egerszögig kiágazó rövid bekötőút megépítése azonban elengedhetetlen feltétele az üdülőfalunak javasolt községek jobb megközelítésének, a Szabadságbarlang környéki üdülőbázis, valamint az idegenforgalmi hasznosításra javasolt Béke-barlang közúti kapcsolata megteremtésének, a Rét-pataki tározó mellé javasolt táborozóközpont és a Baradla-barlang összekötésének, végül egy *belső idegenforgalmi körút* megvalósulásának.

A turisztikai célpontok feltárása és az országhatár két oldalán elhelyezkedő karsztterületek közötti szorosabb kapcsolat megteremti a *cseretáborozások* lehetőségét. Erre a célra magyar oldalon a Rét-pataki mesterséges tó mellé tervezett üdülőközpont szolgálna. A barlangvidéknek az európai idegenforgalomba való bekapcsolását nagymértékben elősegítené *az Aggtelek és Domica közti határátkelőhely nemzetközivé tétele.*

A Gömör—Tornai-karszt védelmére — Szlovákia hasonló jellegű védett területeihez csatlakozóan — két egymással összefüggő egységben mintegy 18 000 hektár kiterjedésű *tájvédelmi körzet* kijelölése kívánatos. Ezen belül, elsősorban a víznyelők környékén, valamint az érzékeny természeti képződmények területén *fokozott védelem* indokolt.

A baradlai barlangvasút

Az Észak-magyarországi Intéző Bizottság plenáris ülésén beszámoló hangzott el az Észak-borsodi Albizottság húszéves munkájáról. Mivel a Magyar Karszt területe ennek az albizottságnak a hatáskörébe tartozik, a beszámoló jól kiegészítette a területrendezési terv javaslatait. Az albizottság az Észak-borsodi Karsztvidék idegenforgalmi fogadóképességének fejlesztését értékes tervezési és fizikai társadalmi munkával segítette. Felkutatta a táj ismeretlen, vagy nem kellőképpen értékelt műemlékeit. Példaként lehet említeni a hazánkban egyetlen ikerszentélyes tornaszentandrási román ízlésű templomot, amely nagyméretű Anjou-kori freskóival ma nagy vonzású idegenforgalmi látványosság. Az albizottság felkutatta a terület népi, gazdasági és ipartörténeti emlékeit is. A megszűnt rudabányai turistaház pótlására támogatta az Ércbányászati Múzeumot, hogy épületében saját üzemeltetésű turistaházat hozzon létre. Hazánkban *ez az egyetlen múzeumi kezelésben levő turistaház,* 62 férőhellyel.

Az albizottság javasolja *a baradlai barlangvasút* megépítését, a jósvafői asztmakezelés egész évre való kiterjesztését, a népi műemléki épületek védelmét és hasznosítását elsősorban Jósvafő, Szin, Szinpetri, Komjáti, Szalonna, Varbóc és Teresznye községek területén, a Bódva-völgyi-tározó megépítésével kapcsolatban vízisport-központ megteremtését, végül az Aggteleki Tájvédelmi Körzet *nemzeti parkká fejlesztését.*

(a. gy.)

A MAGYAR NEMZET

olvasószolgálatának (1074 Budapest, Dob u. 60.) fogadóórái:

Jogi tanácsadás:

Hétfőn	**14—16**
Szerdán	**14—16**
Pénteken	**13—14.30**

Építkezők tanácsadója:

Minden hó első és utolsó péntekén 16—17.30

Közérdekű bejelentések:

csütörtökön 15.30—17.30